

Kulttuuriympäristöstrategian koordinaatioryhmä

pvm 12.2.2018

Kulttuuriympäristöstrategian toimintakertomus 2017

1. Tausta

[Kulttuuriympäristöstrategia 2014 – 2020](#) hyväksyttiin valtioneuvoston periaatepäätöksellä 20.3.2014. [Kulttuuriympäristö yhteisenä voimavarana - Kulttuuriympäristöstrategian toimeenpanosuunnitelma 2014 – 2020](#) valmistui keväällä 2015.

Toukokuussa 2016 opetus- ja kulttuuriministeriö ja ympäristöministeriö asettivat koordinaatioryhmän Kulttuuriympäristöstrategian (2014 – 2020) toimeenpanoa varten. Museoviraston, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä ympäristöministeriön edustajista koostuva koordinaatioryhmä päätti ensimmäisessä kokouksessaan 1.6.2016 vuosittaisen toimintakertomuksen laatimisesta. Ensimmäinen toimintakertomus laadittiin vuosilta 2015-2016.

2. Toimeenpanon edistyminen

Vuosi 2017 oli merkittävä itsenäisyyden juhluvuoden vuoksi. Suomi 100 -juhlinta näkyi myös kulttuuriympäristökentällä. Kulttuuriympäristöjen parissa toimivat tahot järjestivät lukuisia juhluvuoden tapahtumia, jotka toivat esiin näiden ympäristöjen merkitystä ja kannustivat asukkaita, yhdistyksiä ja maanomistajia aktiivisiin hoitotoimenpiteisiin.

Kulttuuriympäristöstrategian toimeenpano edistyi hyvin ja [kulttuuriympäristöstrategian koordinaatioryhmän toimintasuunnitelma 2017](#) mukaiset asiat toteutettiin aiotusti.

Koordinaatioryhmän kokouksissa vieraili vuoden 2017 aikana seuraavien tahojen edustajia:

- Suomen Kotiseutuliitto (27.3.2017)
- Opetushallitus (15.5.2017)
- maa- ja metsätalousministeriö (28.8.2017)
- Liikennevirasto (13.10.2017)
- Metsähallitus (13.10.2017)
- Senaatti-kiinteistöt (13.10.2017)
- työ- ja elinkeinoministeriö (27.11.2017)

Seuraavissa luvuissa esitellään strategian toimeenpanoon liittyviä merkittävimpiä toimia ja selvityksiä vuodelta 2017 Kulttuuriympäristöstrategian teemojen ja toimenpide-ehdotusten mukaan jaoteltuna. Kaikkia toimintakertomuksessa mainittuja toimenpiteitä ei ole käynnistetty strategian toimeenpanosta johtuen, mutta ne toteuttavat strategian tavoitteita ja on haluttu tästä syystä nostaa esiin. Koordinaatioryhmän toimintasuunnitelmaa vastaavat tekstiosiot on tässä toimintakertomuksessa korostettu isolla alkukirjaimella.

3.1. Kulttuuriympäristö on voimavara

Koordinaatioryhmän toimintasuunnitelman mukaisesti ympäristöministeriö käynnisti *Energiatehokkuuden parantaminen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten korjaushankkeissa* -projektin. Projektissa laadittava opas valmistuu lokakuussa 2018.

Toimenpide 1. Tuetaan ja kehitetään ratkaisuja, joilla kulttuuriympäristön hoidon ja kestävä käytön avulla voidaan vaikuttaa ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen.

Tämän lisäksi ympäristöministeriö teetti syksyllä 2017 Kulttuuriympäristötutkimuksen seuralla [Kulttuuriympäristön hoito ja ilmastonmuutoksen hillintä – Selvitys tutkimustilanteesta](#) kartoituksen.

RAKLI ry käynnisti syksyllä 2017 usean tahon (ml. ympäristöministeriö ja Museovirasto) yhteistyöhankkeena [Tilat käyttöön](#) -klinikon, jolla luodaan edellytyksiä tyhjiin tilojen tilapäis- ja uusiokäytölle. Alkuvuonna 2018 päättyvän hankkeen tavoitteena oli mm. selvittää käyttötarkoituksien ja -laajennuksien sekä tilapäiskäytön korkeatasoisen toteutuksen yleisiä reunaehdot ja parantaa toteutuksen edellytyksiä.

Toimenpide 2. Luodaan edellytyksiä tyhjiille jäävien rakennusten ja ympäristöjen väliaikaiselle käytölle sekä rakennuskannan innovatiiviselle uusiokäytölle.

3.2. Taloudelliset resurssit ovat riittävät ja oikein suunnatut

Ympäristöministeriö viimeisteli kartoituksen ympäristöministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalojen sekä Kirkkohallituksen myöntämistä avustuksista kulttuuriympäristön hoitoon.

Toimenpide 5. Kehitetään kulttuuriympäristön hyvää hoitoa tukevia taloudellisia kannustimia ja avustusmenettelyjä.

OKM on toteuttanut valtionavustusjärjestelmän uudistuksen, jonka tavoitteena on valtionavustusjärjestelmän strategisuuden lisääminen ja valtionavustuskäytäntöjen kehittäminen. Avustukset on koottu suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja niiden myöntäminen on sidottu mm. kulttuuripolitiikan strategian tavoitteisiin. Pääosa kulttuuriympäristöön liittyvistä avustuksista on siirretty Museoviraston käsiteltäväksi.

Museovirasto uudisti avustuksensa kulttuuriperintökohteiden kunnossapitoon sekä yhteisöjen kulttuuriperintöön liittyviin hankkeisiin ja toimintaan. Sähköinen asiointiliittymä tuli käyttöön syksyllä 2017. Avustustyyppinä ovat 2017-2018 rakennusten entistämistä avustukset, maailmanperintökohteiden hoitoavustukset sekä niiden tutkimus- ja kehittämishankkeet, kulkuvälineiden restaurointiavustukset, ammatillisten museoiden innovatiiviset hankkeet, paikallismuseot, yhteisöjen kulttuuriperintöön ja kulttuuriympäristöön liittyvät hankkeet sekä kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden 2018 hankkeet.

3.3. Kulttuuriympäristölainsäädäntö ja sen soveltaminen on laadukasta

Valtioneuvosto päätti ympäristöministeriön esityksestä uusista [valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista](#) joulukuussa 2017. Huhtikuussa 2018 voimaan tulevat tavoitteet turvaavat edelleen kansallisen kulttuuriperinnön säilymistä.

Toimenpide 6. Turvataan kulttuuriympäristöjen arvot eri kaavatasoilla.

Maa- ja kotitalousnaiset käynnisti ympäristöministeriön rahoituksella ruotsiksi julkaisun [Maisema, opas arvokkaiden maisema-alueiden maankäytön suunnitteluun](#). Alkuvuodesta 2018 julkaistava [LANDSKAP, guide för planering av markanvändning på värdefulla landskapsområden](#) toimii työkaluna alueen erityispiirteiden huomioon ottamiseen, kun arvokkaille maisema-alueille suunnitellaan ja kohdennetaan uusia toimenpiteitä.

Koordinaatioryhmän toimintasuunnitelman mukaisesti maakuntauudistuksen valmisteluun liittyen ympäristöministeriö käynnisti keväällä 2017 [Kulttuuriympäristö voimavarana maakunnissa ja alueilla](#) -hankkeen. Alkuvuodesta 2018 päättyvässä hankkeessa tuetaan alueellisia toimijoita maakuntauudistukseen valmistautumisessa kulttuuriympäristöasioiden osalta mm. esittämällä kehittämissuosituksia alueelliseen kulttuuriympäristöasioihin liittyvään yhteistyöhön sekä edistetään Kulttuuriympäristöstrategian toimeenpanoa alueilla.

Toimenpide 7. Kulttuuriympäristön vaaliminen integroidaan kattavasti maakunta- ja paikallistason kehittämiseen (strategiat, suunnitelmat, ohjelmat).

Toimintasuunnitelman kirjausten mukaisesti ympäristöministeriö valmisteli rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain muutoshanketta. Hankkeen tarkoituksena on viranomaismenettelyjen sujuvoittaminen rakennussuojeluasioissa muun muassa luopumalla ympäristöministeriön alistusmenettelystä ja muutoksenhakuviranomaisen roolista sekä mahdollistamalla tietyin edellytyksin rakennuksen suojelusta poikkeaminen. Valmistelu jatkuu vuonna 2018 ja lausuntokierros ehdotetuista muutoksista on tarkoitus järjestää keväällä 2018. Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syksyllä 2018.

Toimenpide 8. Laaditaan kulttuuriympäristöön liittyvien säännösten kokonaisarviointi ja uudistetaan tarvittaessa lainsäädäntöä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmisteli muinaismuistolain uudistamista koskevan hallituksen esityksen. Kyseessä on uudistuksen ensimmäinen vaihe, jossa toteutetaan ensijaisesti maakuntauudistuksesta aiheutuvat muutokset ja eräiden lupa-asioiden keskittäminen Museovirastolle. Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle vuoden 2018 alkupuolella ja käynnistetään uudistuksen toisen vaiheen valmistelu.

3.4. Kulttuuriympäristön merkitys vahvistuu

Osana Kansallisen metsästrategian (KMS 2025) toteutusta maa- ja metsätalousministeriön johdolla tunnistettiin ja priorisoitiin tärkeimpiä toimenpiteitä metsäkulttuurisen näkökulman edistämiseksi. Maa- ja metsätalousministeriö hyödyntää priorisoituja toimenpiteitä KMS 2025:n kehittämistyössä.

Koordinaatioryhmän toimintasuunnitelman mukaisesti Museovirasto tuotti 1950-70 lukujen koulurakennuksia ja niiden korjaukseen liittyviä hyviä käytäntöjä esittelevän verkkosivuston koulurakennus.fi. Sivusto on osa modernin rakennetun ympäristön arvoja ja vaalimisen haasteita esille tuovaa [Rakennettu hyvinvointi –hanketta](#).

Toimenpide 9. Lisätään tietoa nuoresta eli 1900-luvun puolivälin jälkeen syntyneestä kulttuuriympäristöstä suojelun, tutkimuksen, restauroinnin ja käytön tarpeisiin sekä kehitetään sen arvot säilyttäviä korjausmenetelmiä.

Maa- ja kotitalousnaiset järjesti Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston ja Etelä-Savon ja Keski-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten rahoittamassa Kulttuuriympäristö näkyväksi [KYNÄ –hankkeessa](#) tiedotusta, tapahtumia ja työpajoja sekä laati [Onnellisia tarinoita, rakennusten uusi elämä -julkaisun](#) kannustaen toimijoita kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön hoitoon ja hyödyntämiseen yritystoiminnassa.

Koordinaatioryhmän toimintasuunnitelman mukaisesti Museovirasto lisäsi yhteistyötään keskushallinnon kiinteistönhaltijoiden sekä Kirkkohallituksen, Kirkollishallituksen ja yliopistojen kiinteistöyhtiöiden kanssa. Yhteistyötä kohdennettiin erityisesti valtion strategisen kiinteistövarallisuuden vaalimiseen ja kehittämiseen. Museovirasto ja Suomen ympäristökeskus solmivat yhteistyösopimuksen.

Toimenpide 10. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaita, valtion ja kuntien omistamia rakennuksia, kulttuurimaisemia ja arkeologista kulttuuriperintöä vaalitaan ja hoidetaan niin, että ne välittävät tietoa vastuullisesta ja suunnitelmallisesta omistajuudesta.

Museovirasto julkaisi laajaan yhteistyöhön perustuneen, wikialustalla tuotetun [arkeologisen kulttuuriperinnön oppaan](#). Se kertoo, mitä arkeologinen kulttuuriperintö tarkoittaa Suomessa ja millaisista kohdetyypeistä se koostuu. Julkaisu on yksi lähtökohdista valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden luetteloinnille 2018 alkaen.

Metsähallitus ja Liikennevirasto solmivat yhteistyösopimuksen kehittääkseen hyvää yhteistyötä valtion kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kiinteistövarallisuuden turvaamiseksi.

Liikennevirasto julkisti hallussaan olevien arvokohteiden [Aikamatkalla Suomessa: liikenneväylien tarina - esittelysivuston](#). Lisäksi Liikennevirasto toteutti vuonna 2018 valmistuvaa Pomarkun sillan uudelleen rakentamisen ja perinteisiä materiaaleja ja työtapoja kunnioittavaa kunnostushanketta sekä kunnosti useita majakoita mahdollistaen niiden matkailukäytön.

Senaatti-kiinteistöt uudisti arvokohdeohjeistuksensa, julkaisi [verkkosivuillaan](#) rakennushistoriaselvityksiä ja esitteli kulttuurikohteita. Vuonna 2017 Senaatti-kiinteistöt ryhtyi ohjelmallisesti tilaamaan myös luontoselvityksiä kohteistaan. Lisäksi Senaatti-kiinteistöt on kehittänyt Museoviraston vuokraamien museo- ja nähtävyyshkohteille hoitojärjestelmän, jossa jokaisella kohteella on vakituinen restaurointiarkkitehti ja RHS-projektipankki, joiden perusteella laaditaan rakennushistoriaselvitykset sekä kokonaisuutta ohjaava korjausohjelma. Toimintamallit ja ohjeet ovat julkisia ja muidenkin toimijoiden käytettävissä. Senaatti-kiinteistöt laati 25:een valtion arvotilakseen laatat, joissa on kohteen historiatiedon lisäksi vanha valokuva kertomassa rakennuksessa tai sen ympäristössä tapahtuneista muutoksista.

3.5. Kulttuuriympäristökasvatus lisää ymmärrystä ja arvostusta

Opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden 2018 valmistelun ja nimesi Museoviraston teemavuoden koordinaattoriksi. Museoviraston tueksi koottiin ohjausryhmä, jossa ovat edustettuina opetus- ja kulttuuriministeriön ja ympäristöministeriön lisäksi Opetushallitus, Suomen Kotiseutuliitto, Suomen museoliitto, Europa Nostra Finland ja Suomen Kulttuuriperintökasvatuksen seura.

Toimenpide 11. Kehitetään monimuotoista kulttuuriympäristökasvatusta varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, toisen asteen koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä sekä museoissa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö osoitti Museovirastolle määrärahan, jolla tuettiin kulttuuriperinnön eurooppalaisen teemavuoden 2018 osallistavia hankkeita erillisellä yhteisöille, kansalaisjärjestöille ja museoille tarkoitetulla avustuksella. Avustusta myönnettiin kulttuuripalveluja vähän käyttävien ihmisten osallistumismahdollisuuksia ja -aktiivisuutta lisääviin, ihmisten osallisuutta kulttuuriperintöön tukeviin sekä kulttuuriperintösäilytysten omaehtoista tekemistä edistäviin hankkeisiin.

Yhdistykset, museot ja monet muut toimijat järjestivät yhteensä 285 tapahtumaa [Euroopan kulttuuriympäristöpäivien](#) Luontoon yhdessä -teemavuonna. Ympäristöministeriön asettama kulttuuriympäristöpäivien työryhmä järjesti [Kulttuuriympäristön tekijät](#) -kilpailun, jolla tuettiin mm. päiväkodeissa ja kouluissa tehtävää kulttuuriympäristökasvatustyötä.

3.6. Kulttuuriympäristöalan koulutus ja tutkimus on laadukasta ja riittävää

Kulttuuriympäristötutkimuksen seura edisti alan tieteellistä keskustelua järjestämällä työryhmiä eri alojen tieteellisiin seminaareihin ja vahvisti toiminnallaan alan tutkijaverkostoja ja vuoropuhelua.

Ympäristöministeriön, Suomen ympäristökeskuksen, Museoviraston, Luonnonvarakeskuksen, Turun yliopiston, Aalto yliopiston, Helsingin yliopiston, Jyväskylän yliopiston, Suomen maisema-arkkitehtiliiton ja Kulttuuriympäristötutkimuksen seuran muodostama Suomen Maisemaobservatorio -yhteenliittymä selvitti vuonna 2017 Eurooppalaisen maisemayleissopimuksen toteutumista Suomessa.

Toimenpide 12. Vahvistetaan kulttuuriympäristölähtöistä perustutkintoon tähtäävää ja asiantuntijoiden täydennyskoulutusta.

Senaatti-kiinteistöt, Museovirasto ja Aalto-yliopisto järjestivät koulutus- ja tutkimusyhteistyönä Louhisaassa viiden eri yliopiston opiskelijoille erikoiskurssin historiallisten puurakenteiden tutkimusmenetelmistä ja korjaustavoista. Samalla kokeiltiin EU:n ja ICOMOSin kansainvälisten ohjeluonnosten toimivuutta käytännön tutkimuksen ja restaurointinsuunnittelun oppaina. Kurssin pohjalta julkaistiin teos [Ruotsin suurvalta-ajan vesikattorakenteet Suomessa](#).

Toimenpide 13. Tuetaan yliopistoissa ja muissa tutkimuslaitoksissa tehtävää soveltavaa kulttuuriympäristötutkimusta sekä siihen liittyvää yhteistyötä sektoritutkimuslaitosten ja viranomaisten kanssa.

3.7. Hyvä hallinto, selkeä työnjako

Koordinaatioryhmän kokouksissa strategian tavoitteiden toteuttamista ja toimeenpanon mahdollisuuksia on käyty läpi maa- ja metsätalousministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, Liikenneviraston, Metsähallituksen, Opetushallituksen ja Senaatti-kiinteistöjen kanssa.

*Toimenpide 14.
Kukin ministeriö pyrkii omalla hallinnonalallaan edistämään kulttuuriympäristöstrategian tavoitteita ja niiden toteuttamista.*

Ympäristöministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, VisitFinland, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö sekä Metsähallitus ovat käynnistäneet matkailuun ja kulttuuriympäristöihin liittyvän yhteistyön vahvistamisen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön johtamassa museopoliittisessa ohjelmatyössä tehtiin esityksiä alueellisen ja valtakunnallisen museotoiminnan vastuiden, rakenteiden ja rahoituksen uudistamisesta mukaan lukien kulttuuriympäristöön liittyvien asiantuntijatehtävien järjestäminen. Museopoliittinen ohjelmaehdotus valmistui tammikuussa 2017. Museopoliittisen ohjelman linjaukset otettiin huomioon kulttuurin valtionosuusjärjestelmän uudistuksessa, jota koskeva esitys valmistuu tammikuussa 2018.

*Toimenpide 15.
Selkiytetään valtionhallinnon sisäistä sekä valtionhallinnon, maakuntamuseoiden ja maakuntien liittojen välistä työnjakoa ja yhteistyötä kulttuuriympäristöasioissa. Arvioidaan kulttuuriympäristön viranomaispalveluiden alueellinen saatavuus eri puolilla maata.*

Satakunnan Museo tarkasteli opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella Kulttuuriympäristö voimavarana maakunnissa ja alueilla -hankkeeseen liittyneessä [maakuntamuseoselvityksessä](#) Museoviraston ja maakuntamuseoiden välistä työnjakoa, kulttuuriympäristötehtäviä hoitavien toimijoiden yhteistyötä ja maakuntamuseoiden resursseja kulttuuriympäristötehtävien hoitoon.

Lapin ELY-keskus kehitti myös muualla Suomessa sovellettavaa mallia yhteistyörakenteista ja toimintatavoista ympäristöministeriön rahoittamassa [Kulttuuriympäristötoimijoiden verkostoituminen ja yhteistyön vahvistaminen Pohjois-Suomessa](#) -hankkeessa. Hankkeen tuloksena perustetun yhteistyöryhmän toiminta käynnistyi vuonna 2017.

*Toimenpide 16.
Saamelaisalueen kulttuuriympäristötyön toiminta vakiinnutetaan.*

3.8. Kansalaisten ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö on tuloksellista

Toimijoiden välisen vuoropuhelun lisäämiseksi koordinaatioryhmän tahot järjestivät toimintakertomuskaudella lukuisia tapaamisia sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa sekä markkinoivat strategiaa, sen toimeenpanotyötä sekä osallistumismahdollisuuksia eri työryhmissä ja tilaisuuksissa.

Koordinaatioryhmän tahot kannustivat omia sidosryhmiään tekemään Kulttuuriympäristösitoumuksia kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumussivustolle. Harvat kuitenkin tarttuivat haasteeseen ja uusia sitoumuksia tuli vuoden 2017 aikana vain 4 kappaletta.

*Toimenpide 17.
Lisätään julkisen hallinnon, kansalaisten ja elinkeinoelämän toimijoiden välistä vuoropuhelua kulttuuriympäristöä koskevissa asioissa ja vahvistetaan siten eri tahojen keskinäistä ymmärrystä.*

Museovirasto ja ympäristöministeriö teettivät ensimmäisen valtakunnallisen [kulttuuriperintöbarometrin](#). Kyselytutkimuksessa selvitettiin ihmisten käsityksiä siitä, mitä kulttuuriperintö ja -ympäristö heidän mielestään ovat ja minkälaisia merkityksiä kulttuuriperinnöllä koetaan olevan henkilökohtaisella ja yhteiskunnallisella tasolla.

Suomen Kotiseutuliitto teki selvityksen yhdistysten ja yksittäisten kansalaisten panoksesta kulttuuriympäristön hoitoon ja kehittämiseen Kulttuuriympäristö ja kansalainen -hankkeessa. Selvitys [Kansalaisyhteiskunta kulttuuriympäristötyössä Tavoitteena hyvä elämä](#) julkaistiin helmikuussa 2017.

Kirkkohallituksen asettaman kirkon kulttuuriperintöstrategiatyöryhmän ehdotuksesta Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi lokakuussa kirkon kulttuuriperintöstrategian sekä siihen kuuluvan toimenpideohjelman [Kirkollinen kulttuuriperintö kuuluu kaikille. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kulttuuriperintöstrategia vuoteen 2024.](#)

Opetus- ja kulttuuriministeriö laati hallituksen esityksen eduskunnalle kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdyn Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen (ns. Faron puiteyleissopimus) hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Eduskunta hyväksyi puiteyleissopimuksen ja siihen kuuluvien määräysten voimaansaattamisen marraskuussa 2017.

*Toimenpide 18.
Valmistellaan Suomen
liittyminen Euroopan neuvoston
Faron puiteyleissopimukseen.*

Opetus- ja kulttuuriministeriö valmisteli Suomen liittymisen Euroopan kulttuurireittejä koskevaan laajennettuun osittaissopimukseen (EPA). Suomen jäsenyys astuu voimaan 1.1.2018.

3.9. Kulttuuriympäristötieto on riittävää ja laadukasta

Koordinaatioryhmän toimintasuunnitelman kirjausten mukaisesti [Kulttuuriympäristomme.fi](#) -palvelua ja sen sosiaalisen media kanavia käytettiin strategian viestintäväylänä nostaan esiin hyviä käytäntöjä ja toimeenpanon etenemistä.

Museovirasto (MV), Metsähallitus (MH) ja Suomen ympäristökeskus (SYKE) käynnistivät ympäristöministeriön rahoituksella Kulttuuriympäristötiedot yhteiseen käyttöön [KIRA-digi](#) -kokeiluhankkeen tietoaineistojen yhteentoimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden parantamiseksi. Hanke koostuu erillisistä osahankkeista, ja kokonaisuutta koordinoi Museovirasto. Osahankkeissa kuvataan ja määritellään rakennusperintölain mukaisessa sähköisessä prosessissa tarvittavat tiedot (SYKE, MV), tutkitaan keinoja saada ajantasaista tietoa kaavalla suojelluista kohteista (SYKE), avataan valtion maa- ja vesialueiden kulttuuriperintötietoja (MH ja MV) ja testataan maakuntamuseoiden tietovarantojen avaamista yhteispiloteilla.

*Toimenpide 19.
Lisätään kulttuuriympäristöä
koskevan tiedon
yhteentoimivuutta,
saatavuutta, kattavuutta ja
käytettävyyttä niin, että
kansalaiset saavat helposti
haluamaansa tietoa
kulttuuriympäristöstä ja että
tieto vastaa myös
elinkeinoelämän tarpeisiin.
Nopeutetaan
kulttuuriympäristöä koskevan
tiedon digitalisointia.*

Suomen ympäristökeskus julkaisi GISALU-paikkatietojen tallennusjärjestelmässä avoimen rajapinnan rakennussuojelulla ja lailla rakennusperinnön suojelemisesta suojelluista kohteista sekä elinympäristön tietopalvelu Liiterissä [Kulttuuriympäristön palvelupaketin](#).

Vuoden 2017 alussa Museovirasto avasi [Kulttuuriympäristön palveluikkunan](#) sekä siihen liittyvän [karttapalvelun](#). Palveluikkunassa voi selata Museoviraston ylläpitämiä tietoja kulttuuriympäristökohteista. Uusi karttapalvelu on tuonut kulttuuriympäristöä koskevat aineistot aiempaa laajemmin sekä ammattilaisten että kansalaisten nähtäville.

Museovirasto toteutti erityisesti opetus- ja kulttuuriministeriön hankerahoituksella Kulttuuriperintötiedon ja digitaalisten palveluiden kehittämishankekokonaisuutta, jonka tavoitteena on edistää kulttuuriympäristöä koskevien tietojen yhteentoimivuutta, saatavuutta ja saavutettavuutta. Hanke koostuu useasta osasta, joissa vuonna 2017 julkaistiin uusi suojeltujen kohteiden rajapinta maankäytön suunnittelijoiden käyttöön,

kehitettiin Museoviraston paikkatietopohjaisia lataus-, ilmoitus- ja palautepalveluita, edistettiin tietoaineistojen integroimista avoimiin aineistoihin ja palveluihin sekä käynnistettiin Sanastokeskuksen vetämä kulttuuriympäristön sanasto- ja ontologiatyö.

Museoviraston merelliseen toimintaohjelmaan liittyen vesien kulttuuriperintöä koskevia tietoja on lisätty ja parennettu BalticRIM-, Baltacar- ja Meritietoportaali-hankkeissa.

Metsähallitus julkaisi [Retkikartta.fi-palvelussa](#) valtion monikäyttömetsien kulttuuriperintöinventointihankkeessa kartoitetut yli 10 000 historiakohtetta sekä kirjan, joka johdattaa metsien kätköissä olevan kulttuuriperinnön jäljille.

Metsähallituksen uusi rakennusten, rakenteiden ja reittien paikkatietojärjestelmä (PAVE) valmistui. Tietojärjestelmä on osa Metsähallituksen ULJAS - tietojärjestelmäkokonaisuutta, joka on myös ympäristöhallinnon käytössä.

Maa- ja kotitalousnaiset julkaisi [Keski-Suomen kulttuuriympäristön teemakartaston](#). Sivuston tavoitteena on helpottaa kulttuuriympäristön kokonaiskuvan hahmottamista ja hyödyntämistä sekä tuoda tietoja kohteista kansalaisten ulottuville. Maa- ja kotitalousnaiset tekivät myös Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Uudellamaalla yli kymmenen kyläkohtaista [kulttuuriympäristön mobiilireittiä](#) yhteistyössä alueiden asukkaiden ja maanomistajien kanssa.

Liikennevirasto julkaisi asiantuntijakäyttöön Taitorakennerekisterin, joka sisältää hallinnollisten ja rakenteellisten tietojen lisäksi mm. vaurio- ja kuntotietoa silloista, tunneleista, rautatierummuista, merimerkeistä, tie- ja yhteysaluslaitureista sekä kanavarakenteista. Liikenneviraston omistamien kohteiden lisäksi rekisteristä löytyy myös kuntien omistamien rakenteiden tietoja. Jatkossa järjestelmän tietosisältö tulee laajenemaan myös muihin taitorakenteisiin.

Koordinaatioryhmän toimintasuunnitelman mukaisesti ympäristöministeriössä edistettiin valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventointia ja valmisteltiin sitä koskevaa lausuntoyhteenvetoa.

Ympäristöministeriön vastuulla olevaa perinnebiotooppien päivitysinventointia varten tehdyt ohjeet valmistuivat. Inventoijille on annettu koulutusta ja inventoinnit on aloitettu neljän ELYn alueella koe- ja malli-inventointeina.

Metsähallitus julkaisi [Tavoitteet teoksi! Metsähallituksen luontopalvelujen suuntaviivat perinnebiotooppien hoidolle 2025](#) –toimintaohjelman.

Metsähallituksen Luontopalvelut testasi Freshabit LIFE IP (2016-2022) hankkeessa eri menetelmiä vedenalaisen kulttuuriperinnön inventoimiseksi, toteutti valtioneuvoston hyväksymää Suomen Ramsar – kosteikkotoimintaohjelmaa (2016-2020) ja osallistui merialuesuunnitteludirektiiviä toteuttavaan BalticRIM Interreg –hankkeeseen.

Toimenpide 20.

Yhdistetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaiset kulttuuriympäristön inventoinnit yhtenäiseksi valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen inventoinniksi, jota täydennetään tarvittavin osin erityisesti arkeologisen kulttuuriperinnön, kaupunkimaisemien ja perinnebiotooppien osalta.